

Instagram: stela_knjige
Facebook: stela
www.stelaknjige.rs

NASLOV ORIGINALA

Danielle Steel

Blessing in Disguise

Copyright © 2019 by Danielle Steel. All rights reserved.

Za izdanje na srpskom jeziku © Publik praktikum 2021

ZA IZDAVAČA

Marko Sabovljević

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Marina Sabovljević

UREDNIK IZDANJA

Tea Jovanović

LEKTURA I KOREKTURA

Jelka Jovanović

SLOG I PRELOM

Stevan Šormaz

DIZAJN KORICA

Sara Vranić

ŠTAMPA

Alpha print, Zemun

TIRAŽ

1.000

IZDAVAČ

Publik praktikum

Dobrovoljačka 10/I, Zemun

office@publikpraktikum.rs

011/4202 544; 011/4202 545

GODINA IZDANJA

2021

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se kopirati ni prenositi u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući fotokopiranje, snimanje ili bilo koji sistem za skladištenje i pretraživanje informacija, bez pismenog odobrenja izdavača.

DANIJELA STIL

SREĆA U NESREĆI

Sa engleskog prevela
Jana Tufegdžić

Stela

Mojoj divnoj voljenoj deci,
Bitiju, Trevoru, Todu, Niku, Semu,
Viktoriji, Venesi, Maksu i Zari,

Neka vas u životu prati obilje
blagoslova neskrivenih od očiju,
i neka vas ono loše uvek vodi
ka dobrom!

Volim vas mnogo,
mama/DS

1.

Izabela Makavoj je sedela za pedantno sređenim radnim stolom, okružena fotografijama dragih ljudi u srebrnim ramovima. Njena najstarija ćerka, Teo, u Patnamovom naručju s tri meseca, dvogodišnja Zila, podbočena i ljutitog izraza. Ta fotografija bi joj svaki put izmamila osmeh na lice. To tako liči na Zilu, koja je među njima bila kao komandant. Teo je bila sanjar, oduvek ćutljiva i stidljiva, i vrlo nalik Patnamu, njenom ocu. Njih dvoje kao da su pali na zemlju sa nekog drugog sveta potpuno nespreni. Tu je bila i Deklanova fotografija, odmah pored one na kojoj se Una kao beba široko osmehivala. Ona je bila najveselije biće koje je Izabela ikad upoznala. Od samog početka je zračila toplinom i dobrim raspoloženjem. Na stolu je bila i fotografija Izabele sa sve tri ćerke, s njihovog puta u Italiju od pre nekoliko godina, na kojoj Teo izgleda zamišljeno, Zila namrgođeno, dok je Una nasmejana, a Izabela stoji među njima kao most koji ih sve povezuje. Njihove ličnosti se nisu promenile, i sada – s trideset sedam, trideset dve i dvadeset šest godina – izrasle su u žene koje su kao deca obećavale da će postati.

Izabeli je bilo teško da poveruje koliko su brzo proletele tolike godine. Teo je izabrala požrtvovani život brinući o siromašnima u Indiji proteklih šesnaest godina, Zila je bila strastveno predana poslu i razvijanju svog preduzetničkog talenta, dok se Una sa uživanjem brinula o deci, mužu i njenoj porodici u Toskani. Samo je Zila ostala u Njujorku, gde su odrasle. Izabela

je imala svoju karijeru kao privatni konsultant za umetnine, nakon što je provela godine radeći kao kustos vrlo cenjene galerije u centru grada. Sada je imala svoje klijente. Među njima je bilo poznatih kolekcionara umetničkih dela, kao i novobogataša, željnih da kupe važne slike kako bi se pohvalili bogatstvom i impresionirali prijatelje. Neki od njih su iskreno želeli da nauče ono čemu je Izabela mogla da ih poduči. Drugi su samo želeli da potroše novac, dok su nekolicina bili duboki poštovaoci umetnosti. Uživala je u radu sa svima njima vodeći posao od kuće, male elegantne građevine u gradu, u Istočnoj sedamdeset četvrtoj ulici, koja je bila u njenom vlasništvu već dvadeset sedam godina. Koristila ju je i za izlaganje umetnina koje je prodavala. Kuća je bila baš po njenoj meri i odgovarala joj je u svakom pogledu, a i u njoj su joj odrasle ćerke. Zahvaljujući Patnamu, mogla je da kupi kuću i započne svoj biznis, koji je otad cvetao. Nije zaradila veliko bogatstvo, ali je imala dovoljno da lepo živi, da pomogne deci kad im zatreba i uživa u stvarima koje voli. Njen urođeni rafinirani ukus iskazivao se u jednostavnom, elegantnom i nenametljivom načinu oblačenja. U pedeset osmoj godini i dalje je bila lepa.

Na stolu je bila i fotografija Izabele sa ocem, Džeremijem. Stajali su ispred impozantne „kolibe“ u Njuportu na Roud Ajlandu, gde je odrasla. Njena majka je bila učiteljica i umrla je kad je Izabela imala tri godine. Otac joj je bio kustos u *Bostonskom muzeju likovne umetnosti*, specijalizovan za impresionističku umetnost, kao i za umetnost i istoriju renesanse. Njene najranije uspomene su odlasci u muzej sa ocem. Dve godine nakon što mu je žena umrla, napravio je oštar zaokret u karijeri i prihvatio posao upravnika imanja za jedan od poseda Vanderbiltovih u Njuportu, koji je uključivao vilu koju su eufemistički nazivali „koliba“. Ta raskošna kuća je više ličila na manji dvorac ispunjen neprocenjivim antikvitetima i umetninama. Uz posao je

išla i skromna kuća na imanju, gde je Džeremi mogao da živi sa ćerkom. Džeremi je neko vreme tražio baš takvu priliku. Smatrao je da je za Izabelu bolje da odrasta van grada nego u Bostonu s njim u malom stanu. Takođe je želeo posao koji će mu dozvoliti da provodi više vremena sa ćerkom nego što je mogao kao kustos u muzeju. Kada se odgovarajuće mesto pojavilo, odmah je ugrabio priliku. Preselili su se na imanje Vanderbiltovih u Njuportu. On je bio odgovoran za umetnine, antikvitete, za posed i osoblje, i zadatak mu je bio da sve održava u savršenom redu, spremno u svakom trenutku za dolazak vlasnika, koji su boravili u kući samo jednom godišnje, na nekoliko nedelja u avgustu. Ostatak vremena Vanderbiltovi su živeli u ostalim kućama koje su posedovali u Njujorku, Londonu i na jugu Francuske, gde su boravili u junu i julu.

Tokom jedanaest meseci u godini Izabela je imala potpunu slobodu kretanja na posedu i često je boravila u glavnoj vili sa ocem. Satima bi proučavala slike dok je otac bio zauzet. Sedela bi u tišini, istražujući slike do tančina, dok bi joj pričao više o njima, kao i o slikarima. Naučila je mnogo od njega, a prvi omiljeni slikari bili su joj Dega i Renoar. Nikad joj nije bilo čudno što živi okružena tolikim bogatstvom od kojeg ništa nije bilo njihovo. Nije mogla da se pohvali vlasništvom, kao ni njen otac, ali ih to nije sprečavalo da duboko cene lepotu takvog okruženja. Na neki način osećala se kao da živi u muzeju. Dok je odrastala, prijatelji su joj bili kućepazitelj, batler, kuvar, kućne pomoćnice i majstor, mada su ona i otac svakog dana večerali sami kod kuće. Išla je u lokalnu školu, ali je imala malo prijatelja. Bilo je komplikovano objasniti im gde živi i zašto.

Njen otac nije bio iznenađen kada je odlučila da studira istoriju umetnosti na *Njujorškom univerzitetu*, dok je vikendima volontirala u Muzeju umetnosti *Metropolitan*. Treću godinu studija završila je u inostranstvu, na *Sorboni*, gde je svaki

slobodni trenutak provodila u *Luvru*, u Kulturnom centru *Že de Pom* i na izložbama impresionista, prema kojima joj je otac usadio veliku ljubav još dok je bila u pelenama. U svojim pismima opisivala mu je detaljno svaku izložbu i svaki muzej koji je obišla, što je njega činilo ponosnim. Godinama je štedeo za njeno obrazovanje i odobravao je njen plan da posle studija radi u *Metu* ili u nekoj važnoj galeriji u Njujorku. Po završetku godine na *Sorboni*, uspjela je da dobije praksu u veoma cenjenoj galeriji u Parizu tokom juna i jula. U toj galeriji je otpočeo njen životni put. A sada, toliko godina kasnije, njen život je i dalje bio određen odlukama koje je donela s dvadeset godina i ljudima s kojima su joj se putevi ukrstili tako davno.

Tog juna u Parizu Izabela je započela praksu u galeriji *Verbje*, čije su je svete dvorane ostavljale bez daha. Najvažniji kolekcionari iz celog sveta redovno su ulazili na njihova vrata da pogledaju izvanredne slike, izložene specijalno za njih, po cenama koje su njoj delovale nestvarno. Njena zaduženja bila su praktične prirode. Morala je da čisti aparat za kafu i da za predstavnike prodaje naručuje iz obližnjeg bistroa ručak, koji je takođe i postavljala u trpezariji galerije. Naučili su je kako da umota sliku za dostavu ili kako da je spakuje u sanduk za transport, koristeći sav materijal za pakovanje koji su joj pokazali, i to pod budnim okom nekog od stalno zaposlenih. Svi su nosili iste bele pamučne rukavice koje su i njoj dali za rukovanje slikama. One najvažnije slike nisu prepuštali njoj, ali je bila u prilici da ih vidi kada su ih iznosili iz izložbenog prostora. Rečeno joj je, ako naiđe na klijenta, što će se retko događati, da ne govori ništa osim dobro jutro ili dobar dan. Ona je tada već tečno govorila francuski, naučivši ga u prethodnih godinu dana na *Sorboni*. Izgledala je kao devojčica, sa svojom dugom plavom kosom u pletenici i

kratkom teget suknjom s belom košuljom, koje je svakoga dana nosila na poslu. Izgledala je mlađe od svojih dvadeset godina.

Radila je u galeriji nedelju dana kada je jednog popodneva došlo do komešanja među zaposlenima pred dolazak važnog klijenta. Nije čula njegovo ime, mada ga ionako ne bi prepoznala, jedino što je uspeła da sazna bilo je da skoro nikad ne dolazi jer retko napušta svoj zamak u Normandiji. Iako je bio značajan kolekcionar i njihov čest klijent u galeriji nije bio već dve godine.

Direktor galerije, Rober Ponver, i dva asistenta stavili su mu se na raspolaganje kada je stigao. Diskretno su ga uputili ka izložbenom prostoru i ubrzo potom su zatražili od Izabele da donese hladnu mineralnu vodu klijentu za piće. Zapazila je četiri prelepa Monea izložena u prostoriji i mršavog mirnog muškarca koji je bez reči promatrao slike. Spustila je vodu na sto, kada se muškarac okrenuo ka njoj i osmehnuo se. Tada je nestala bešumno, onako kako joj je bilo rečeno. Izašao je sat vremena kasnije s direktorom galerije i zadovoljnim izrazom lica. Klijent je na izlasku nakratko zastao da pogleda malu sliku, akt. Bila je deo njihove aktuelne izložbe, i pošto je otišao, Izabela je prvi put čula njegovo ime. Patnam Armstrong bio je Amerikanac iz bogate bostonske porodice koji je već dvadeset godina živeo u Francuskoj. Upravo je kupio dva Monea, i u galeriji je vladala slavljenička atmosfera po njegovom odlasku. Armstrong je otišao jednako tiho kako je došao. Odvezao se prelepim starim srebrnim rols-rojsom, koji je bio ostavljen na čuvanje portiru ispred.

Izabela je do sutrašnjeg dana potpuno zaboravila na njega. Obavljala je svoje dužnosti gledajući druge klijente kako dolaze i odlaze, kad ju je, dva dana kasnije, direktor galerije pozvao u kancelariju. Bila je sigurna da je negde pogrešila, iako nije imala predstavu šta bi moglo biti u pitanju. Sledila je besprekorno sva uputstva koja su joj dali. Zapitala se da je neko nije video kako

razgleda slike koje su držali u zaključanoj prostoriji. Pazila je da ih ne dodirne i gledala je samo one koje su bile postavljene na postolja, ali se sada nenadano uplašila da će je otpustiti.

„Da li ste videli gospodina Armstronga, klijenta koji je bio ovde pre dva dana da pogleda Monee?“, pitao je Rober Ponver. Klimnula je glavom isprva previše uplašena da progovori.

„*Oui, monsieur*“, prozborila je šapatom čekajući šta dalje sledi.

„Video je mali akt na izlasku i sada želi ponovo da ga pogleda. Želi da mu ga pošaljemo u zamak. To je na dva sata vožnje odavde, u Normandiji. Jel' voziš?“, pitao ju je strogo. Izvadila je međunarodnu vozačku dozvolu još pre polaska za slučaj ako bude htela da ide kolima na putovanja, ali ju je do sad upotrebila samo nekoliko puta. Bilo je lakše putovati vozom.

„Da, gospodine, vozim.“ Nije joj rekao da je Patnam Armstrong tražio da baš ona donese sliku. Opisao ju je kao devojkicu koja mu je donela vodu u izložbeni prostor. Nikad ranije nije imao sličan zahtev. Obično nije mario ko mu dostavlja slike. Ali šta god je želeo, galerija mu je izlazila u susret. Dostavili su mu dva Monea dan nakon što ih je kupio. Znali su da će transfer sredstava realizovati njegova banka u sledećih nekoliko dana. Bio im je jedan od najpouzdanijih klijenata. Nikad nije propuštao priliku kad je u pitanju istinski senzacionalno umetničko delo.

„Odlično. Možeš da mu odneseš sliku sutra kolima galerije. Ostavi je kod batlera, Marsela Armana. Čekaće te.“

„Da li treba da sačekam da vratim sliku ako ne želi da je zadrži?“, pitala je oprezno kako bi izbegla grešku. Činilo joj se kao prevelika odgovornost da nosi sliku do zamka i pitala se zašto su je baš njoj poverili.

„Samo predaj sliku batleru i vrati se pravo ovamo. Nećeš videti gospodina Armstronga. Pogledaće sliku onda kad njemu bude odgovaralo i javiće nam“, Ponver je pojasnio stvar, a ona se osećala kao da su joj poverili na čuvanje sveti gral.

Te noći je jedva oka sklopila od brige. Šta ako se izgubi i ne može da nađe zamak? Ili ako doživi nesreću i slika bude uništena? Ili šta ako usput bude žrtva oružane pljačke? Kroz glavu su joj prolazili svi najgori mogući scenariji, tako da se sledećeg jutra pojavila u galeriji u teget suknji i tek opranoj i uštirkanoj košulji, bleđa i unezverena. Slika je već bila zamotana i pažljivo položena na pod zadnjeg sedišta sitroena kako ne bi pala usput, što je bio još jedan od njenih strahova. Dali su joj mapu i rekli da će lako naći zamak na pola sata od mesta Truvil. Nekoliko minuta posle toga, napustila je galeriju i krenula na put.

Nije počela da se opušta dok nije izašla iz Pariza i našla se u prirodi. Pejzaž ju je podsećao na Novu Englesku. Dok je prilazila Dovilu, zagledala je starinske normandijske kuće. Pratila je data uputstva i, dva sata nakon što je napustila Pariz, našla se pred impozantnim kapijama zamka. Bio je divan junski dan i usput je nekoliko puta nakratko uhvatila pogled na more. Pritisnula je dugme interfona na kapiji, kada su je uputili da vozi do kraja kolskog prilaza, što je trajalo iznenađujuće dugo nakon što su joj otvorili kapiju da uđe. Sa obe strane puta raslo je ogromno staro drveće, koje su zatim smenili park i brižljivo uređeni vrtovi oko zamka. Sve što je sad trebalo da uradi bilo je da nađe batlera, preda mu dragoceni tovar i vrati se u Pariz.

Dok je izlazila iz kola, videla je da se na vrhu stepenica pojavio stariji čovek sede kose i pretpostavila je za njega da je batler. Gledao ju je namršteno kao da je uljez. Požurila je uz stepenice da objasni zašto je tu i on je klimnuo glavom. Vratila se do kola da uzme sliku, a za to vreme, Patnam Armstrong je izašao i sišao niz stepenice da je pozdravi uzdržanim osmehom.

„Jeste li nas lako pronašli?“, pitao je prijatno kao da je dobrodošli gost. Patnam joj se obraćao na francuskom, a znajući da je Amerikanac, ona mu je odgovarala na engleskom.

„Dali su mi vrlo dobra uputstva.“ Osmehnula mu se, kada se on iznenadio.

„Vi ste Amerikanka? Mislio sam da ste Francuskinja.“ Nije joj rekao da je izgledala kao mlada francuska devojka u đačkoj uniformi i u ravnim teget cipelama koje Francuzi zovu baletanke. „Hvala vam što ste mi doneli sliku. Ne mogu da je izbacim iz glave otkako sam je video u galeriji. Hteo sam još jednom da je pogledam. A dovde ima mnogo da se putuje.“

„Vožnja je bila vrlo prijatna“, uverila ga je. „Uživala sam.“ Otvorila je zadnja vrata kola i pažljivo mu uručila sliku, dok ih je batler promatrao kao da bi mogla napasti njegovog poslodavca. Očigledno je bio vrlo zaštitnički nastrojen prema njemu.

Patnam je stajao držeći sliku koji minut, pa je pogledao u njene plave oči boje letnjeg neba, gotovo kao da ju je ranije video u nekom drugom kontekstu i prisećao se nekog drugog. Tada joj se obratio mekim glasom. Delovao je kao blaga osoba i stekla je utisak da je stidljiv.

„Da li biste želeli da uđete i popijete nešto? Sok, vodu ili nešto rashlađujuće?“ ponudio je. Bio je topao dan i dugo je vozila. Izabela nije bila sigurna kako da odgovori, da li se od nje očekuje da odbije ili bi bilo učtivije da prihvati. Nisu joj dali nikakva uputstva za slučaj da je pozove u zamak. Vlasniku galerije nije palo na pamet da bi to mogao da uradi, a ni njoj. Ona je oklevala ali njegov osmeh je bio topao i poziv je delovao iskreno i ljubazno.

„Samo nakratko, ako vam ne smeta.“ Sledila ga je uz stepenice dok ju je batler pratio ljutitim pogledom kao da je lopov ili sponzoruša. Da je mogao, sprečio bi je da uđe, ali to nije bila opcija, s obzirom na to da ju je Patnam Armstrong uvodio u zamak. Našla se u dugom predvorju ispunjenom impresioniističkim slikama koje su prekrivale zidove, i zurila je u njih puna strahopoštovanja. Predvorje je bilo donekle zamračeno, pa je

on upalio svetlo kako bi bolje videla slike, a zatim ju je uveo u ogromnu dnevnu sobu, na čijim zidovima je bilo još slika, lepih antikviteta, kao i dva velika kamina. Iza dnevne sobe je videla terasu s pogledom na more. Zamak se nalazio na litici iznad plaže, i mogla je da vidi jedrenjake i druge čamce dok mu je uzvraćala osmeh.

„Tako je lepo.“ Divila se zamku i pogledu iz njega, a on je bio zadovoljan njenom reakcijom.

„Zato nikad ne izlazim. Vrlo retko idem u Pariz, samo jednom ili dvaput godišnje. Ovde imam potpuni mir.“

I usamljenost, pomislila je, mada se nikad ne bi usudila da to kaže. Zapitala se da li ima ženu i decu. Doduše, bilo je nečeg usamljeničkog kod njega i imao je tužne oči dok ju je gledao. Tada se batler ponovo pojavio i pitao je uzdržano šta bi želela da popije. Zatražila je vodu, pa ju je Patnam izveo na terasu i pozvao da sedne. Spustio je zamotanu sliku na sto u dnevnoj sobi, očigledno ne žureći da je otvori, niti da isprati Izabelu iako je obavila ono zbog čega je došla. Učinio je da se oseća kako bi bilo nepristojno kad bi odmah otišla. Pogled je bio spektakularan, i posmatrao je Izabelu kako sa uživanjem posmatra pučinu.

„Šta je vas dovelo u Pariz?“, pitao je radoznalo. Uopšte nije bila onakva kakva je očekivao da će biti. Mislio je da je nečija nećaka koja pomaže u galeriji preko leta. Ali ispostavilo se da je iznenađujuće staložena, veoma lepa mlada Amerikanka, za koju je počeo da pogađa da je starija nego što izgleda. Isprva mu se dopala ideja da mu mlada pomoćnica angažovana preko leta donese sliku, kako ne bi bio u obavezi da nevoljno ulazi u razgovor s jednim od redovno zaposlenih u galeriji, zbog čega je i tražio nju. Međutim, pojavila se ova zanosna mlada žena s kojom je uživao u razgovoru umesto da gleda kako da što pre umakne, što je inače radio.

Sedeli su na terasi na suncu i ćaskali sat vremena, gledajući spokojno ka pučini. Kad ju je pitao, ispričala mu je da je provela godinu dana na *Sorboni* i kako je odrasla u Njuportu na posedu Vanderbiltovih. Objasnila je da je odrastala okružena luksuzom koji nije zapravo pripadao njoj. Rekao je da ga to podseća na film *Sabrina*, na šta se ona nasmejala govoreći kako nisu imali sina u kog je mogla da se zaljubi, i kako njen otac nije bio šofer već kustos muzeja, zaposlen kao upravnik poseda. Uvek je mislila da će se vratiti radu u muzeju kad ona odraste i krene na fakultet, ali on je bio zadovoljan onim što je imao i bio zahvalan poslodavcima što su omogućili njemu i njegovoj ćerki da imaju život kakav su imali petnaest godina. Uživao je u životu na imanju, i koliko je voleo da radi na kolekciji umetnina, toliko je voleo da bude napolju i nadgleda održavanje poseda.

„Imali ste veoma zanimljiv život, gospođice Izabela Makavoj“, rekao je Patnam nakon što joj je saznao ime. Bio je zaintrigiran njom. Ona se osećala komotno u njegovoj sredini i bila je nezastrašena njegovim prisustvom, mada i dalje učtiva i svesna svoje uloge.

Pozvao ju je da ostane na ručku na iznenađenje svog batlera. Patnam nikad nikog nije pozivao na ručak i radije je provodio vreme sâm, u čitanju ili šetnji po plaži. Imao je malu jedrilicu, u kojoj je sâm isplovljavao, a s njom je podelio da je iskusni je-driličar još iz vremena kad je kao dečak i mladić provodio leta u Kejp Kodu. Batler je znao da je prvi put došao u Francusku zbog nesreće s jedrilicom, ali je to bilo sve što je znao. Dok su uživali u jednostavnom ali ukusnom obroku koji im je kuvar pripremio, a koji se sastojao od hladne pileline i velike zelene salate, Patnam je ispričao Izabeli da je jedinac starijih roditelja i da je u mladosti uglavnom bio prepušten sâm sebi i da je bio prilično usamljen. Pomenuo je da su mu roditelji bili veoma hladni ljudi, što je njoj zvučalo tužno, pogotovo u poređenju

s njenim ocem, koji je otvoreno pokazivao ljubav i obasipao je pažnjom. Bilo joj je žao Patnama zbog života koji je opisao. Posle kratkog osvrta na njegovo detinjstvo, ostatak njihovog razgovora tokom ručka bio je posvećen umetnosti, mnogo bezbednijoj temi. Posle ručka joj je pokazao neke od njegovih omiljenih slika, a potom su pogledali malu sliku koju je donela.

„Mislim da ću je zadržati“, rekao je zamišljeno. „Staviću je u svoju spavaću sobu.“ Nije bilo ničeg sugestivnog u načinu na koji je to rekao, to je bilo samo razmišljanje naglas strastvenog kolekcionara. Izabeli je laknulo što nije ponudio da joj pokaže svoju spavaću sobu. Nije stekla utisak tokom ručka da flertuje s njom. Delovao je prosto kao usamljen čovek koji je želeo da popriča s nekim ko deli njegova interesovanja. Bio je u „kolibi“ Vanderbiltovih još pre nego što se ona rodila. Tokom ručka joj je rekao da ima četrdeset sedam godina, ali Izabeli je izgledao kao osoba koja ne stari, kao da je zamrznut između svog starog i novog sveta, gde je vreme za njega stalo. Došao je u Francusku s dvadeset pet godina i otad se nije vraćao u Ameriku. Rekao je da nema želju da se vrati u Boston. Roditelji su mu umrli pre mnogo godina, nije imao braće i sestara, s daljim rođacima nije bio blizak, a život u zamku mu je savršeno odgovarao. Priznao je da je pustinjak i delovao je kao da ne žali zbog toga. Nakon što su pogledali sliku koju su mu poslali iz galerije, rekla je da bi morala da krene. Dotad je već bilo četiri sata, pa je pomenula da treba da vrati auto pre zatvaranja galerije.

Ispratio ju je do kola, a njoj se učinilo da vidi dozu melanholije u njemu dok su se opraštali, posle čega je blagim glasom rekao: „Zaista sam uživao u vašoj poseti. Hvala vam što ste bili“, kao da je imala izbora i odlučila da prihvati poziv.

„Hvala vama na ručku i što ste mi dozvolili da ostanem toliko dugo“, rekla mu je sa osmehom misleći iskreno. Bila je fascinirana razgovorom s njim i planirala je da prepriča sve ocu

sledećom prilikom. „Drago mi je što ćete zadržati sliku. Toliko je lepa da pripada ovde.“ On se na to osmehnuo i posmatrao je kako odlazi mahnuvši joj kad je skrenula na prilaz. Potom je ušao u zamak razmišljajući o njoj. Njena poseta mu je došla kao dašak svežeg vazduha. Posle toga se spustio na plažu i otplovio na svojoj jedrilici. Podsetila ga je na mnoge uspomene, od kojih je neke želeo da zaboravi. Kad je plovio morem, sâm u svom čamcu, uvek bi mu se razbistrilo u glavi.

Kada se vratila u galeriju, Izabela im je rekla da je gospodin Armstrong odlučio da zadrži sliku obradovavši ih lepim vestima.

„Mislili smo da si ukrala kola i pobegla“, zadirkivao ju je asistent gospodina Ponvera, dok su se zapravo bili zabrinuli da joj se nešto nije desilo, i njoj i slici. Jeste bila mala, ali vredna.

„Tražio je da sačekam dok se ne odluči“, bilo je sve što je rekla, ne želeći da objašnjava kako su proveli popodne zajedno. Pretpostavljala je da im se to ne bi svidelo.

„Nadam se da ti je barem batler dao nešto da pojedеш.“ Uvek je bio neprijatan prema zaposlenima koje su slali da dostave slike, pa je pretpostavljala da je to malo verovatno.

„Dali su mi ručak.“ Nije želela ni da im kaže da je ručala s Patnamom na terasi, a oni joj verovatno ne bi ni poverovali niti bi odobravali.

Galerija se ubrzo potom zatvorila, i ona se vratila u malu studentsku sobu na Levoj obali, razmišljajući o danu koji je provela s Patnamom i koliko joj je bilo prijatno. Njegov dom ju je donekle podsećao na kolibu Vanderbiltovih. Odisao joj je nečim poznatim. To je bila interesantna alternativa uobičajenom danu na poslu i nešto što će pamtit i ispričati ocu.

Četiri dana kasnije Patnam je pozvao galeriju da se dogovore oko plaćanja i tražio da vidi još jednu sliku koja mu je zapala za oko. Tražio je i da tu sliku dostavi Izabela.

„Postaješ naš najbolji prodavac“, gospodin Ponver ju je zadrživao pružajući joj ključeve kola, dok je jedan od pomoćnika u galeriji smeštao sliku na zadnje sedište.

Ovog puta je znala kuda ide i vožnja je išla brže dok je razmišljala o ponovnom susretu s Patnamom. Poskakujući niz stepenice, ovog puta dočekao ju je on sâm, bez batlera, koji je s kuvarom otišao do sela da kupi hranu. Patnam je bio srećan što je vidi i pozdravio ju je kao starog prijatelja.

Skoro odmah čim je stigla odveo ju je u šetnju po plaži i pokazao joj jedrilicu. Ponosio se njome, starim drvenim čamcem koji je sâm restaurirao.

„Voliš li da jedriš?“, pitao ju je, na šta je ona klimnula glavom. „Povešću te jednom“, obećao je, posle čega su dugo šetali pre nego što su se vratili u kuću. Batler Marsel i kuvar dotad su se već bili vratili i Patnam je zatražio da im posluže sendviče na terasi. Opustili su se sedeći na suncu i potpuno zaboravili na sliku koju mu je donela. Pitao ju je šta je sve radila otkako su se videli prethodnog puta. Zvučao je kao da je željan da čuje šta se dešava u spoljašnjem svetu, ali ga je zanimalo samo šta ona radi, i iznenadio se kad je čuo koliko nezahtevan posao obavlja u galeriji.

„To ne zvuči previše uzbudljivo“, rekao je.

„I nije“, nasmejala se, „osim kad dolazim da vidim tebe. Sviđa mi se da budem potrčko jer mogu da ti dostavljam slike.“ Osmehnuo se na to. Osećala se potpuno komotno u njegovom prisustvu, a Marsel je zurio šokirano u nju dok im je služio ručak. U kući nije bilo ženskih gostiju godinama unazad, a pogotovo ne ovoliko mladih. Lako je mogla biti Patnamova ćerka, i u dvadeset pet godina, koliko je poznao svog poslo-

davca, nikad ga nije video kao ženskaroša, čak ni u mladosti. Bilo je tu i tamo ženskih poseta u ranim godinama, ali sve je bilo kratkog daha. A u poslednjoj deceniji nije bilo nikog.

Posle ručka su proučavali sliku koju mu je donela, delo italijanskog umetnika kog Izabela nije poznavala. Oslikavala je malo ribarsko selo s jedrilicama na vodi. Prethodno su mu poslali fotografiju slike, posle čega im je rekao da želi da je vidi uživo. Odlučio je da kupi i tu sliku. Ona se spremala da krene nakon što su završili sa slikom, ali ju je on pozvao da ostane na večeri. Nije znala da li će se u galeriji zabrinuti za nju, ali je ipak odlučila da ostane. Sada je znala kako da uđe u garažu s ključem koji su joj dali za slučaj da okasni.

Večerali su u trpezariji za svečano postavljenim stolom, gde je ona više nego ikad izgledala kao školarac sedeći pored njega na kraju ogromnog trpezarijskog stola. Odisala je nevinošću koja ga je dirala u srce. Proveli su sate časkajući uz večeru, i ponovo je izgledao tužno dok joj je želeo laku noć i upozorio je da bude oprezna u vožnji nazad do Pariza. Njegov stav prema njoj je više bio očinski i zaštitnički nego bilo šta drugo, poput starijeg brata ili starog prijatelja koji ju je poznavao čitavu večnost. Osećala je isto prema njemu, i iznenadilo ju je koliko se lagodno oseća pored njega.

„Sledeći put kad dođeš, ponesi dodatnu odeću da mogu da te vodim na jedrenje“, rekao joj je stojeći pored kola dok je odlazila. „Kupaći kostim i koji šorts. Možemo da idemo na kupanje.“ Pogled mu je bio molećiv dok je to izgovarao, kao da je moli da se vrati, nesiguran u to da li bi se vratila. Ali dokle god bude kupovao slike, znao je da će slati nju. Šta god se dešavalo u zamku, što se njih tiče, bilo je delotvorno. Izabelu nisu ništa pitali kad se vratila. Koje god da je razloge Patnam imao da traži nju, to je bila njegova stvar, ne njihova.

Do kraja meseca Patnam je tražio da vidi još nekoliko slika, kao i da ih Izabela donese. Kupio je većinu. Kad je došla da ga vidi, vodio ju je na jedrenje, zajedno su ležali na plaži i kupali se. Uživao je u njenom društvu, koliko u razgovorima toliko i u tišini.

Poznavali su se mesec dana kad se usudila da mu postavi pitanja o tome zašto se nikad nije vratio u Ameriku i zašto se nikad nije oženio.

„Nekada sam bio veren“, odgovorio je smotreno gledajući u horizont. „Upoznali smo se na fakultetu. Bila mi je najbliži prijatelj, i jedini prijatelj dok sam bio na *Harvardu*, a ona na *Redklifu*. Konsuelo. Bila je dve godine starija nego ti sada kad nas je uhvatila oluja na mojoj jedrilici, koja se prevrnula. Pokušao sam da je spasem, ali nisam uspeo. Bili smo u Mejnu i more me je izbacilo na neko ostrvo, gde su me pronašli sledećeg dana. Njeno telo su pronašli nedelju dana kasnije. Posle toga više nikad nisam pozeleo da budem s nekim. Odgovornost je bila prevelika. Osećao sam se kao da sam je ubio. Svi su mi ponavljali da nisam ja kriv, ali ja sam osećao krivicu. Biti odgovoran za drugo ljudsko biće je previše za mene. Isto to mislim i kad su deca u pitanju. Moji roditelji su mi uništili detinjstvo načinom na koji su me odgajali. Bili su grubi i nikad nisu odobravali ništa što sam radio. Nikad nisam zadovoljavao njihova očekivanja od mene. Uvek su mi ili nešto zamerali ili se ponašali kao da nisam tu. Ne bih želeo da ja to radim nekom drugom. Nije uopšte trebalo da imaju decu, kao što ni ja ne treba da ih imam. A onda sam ubio jedinu osobu koju sam ikada voleo.“ Krivio je u potpunosti sebe za Konsuelinu smrt, bilo joj je jasno da se nikad nije oporavio od toga.

„Ti nisi hladna osoba“, rekla je blago. „Ti si veoma pažljiv muškarac.“

„Nemam nikakvih uzora, nemam predstavu kako da budem dobar roditelj. Dolazim iz sredine zaleđenih odnosa, gde je bila bitna samo forma, nikad ljubav. Konsuelo je bila drugačija, bila je vedra, topla, vesela devojka, slobodan duh... vrlo slična tebi“, rekao je vrativši pogled na Izabelu ozbiljnog izraza. „Ja nemam tu vrstu *joie de vivre* u sebi. Nikad je nisam imao. Moji roditelji su izbili to iz mene. Živim na mračnom mestu i oslanjam se na svetlo drugih, ali mogu da ga izdržim samo neko vreme, a onda moram ponovo da budem sâm. Ona je to razumela i nije joj smetalo. Bila je divna devojka, i ne znam da li bi brak između nas uspeo, ali s njom sam bio srećan.“ Izabela je takođe instinktivno razumela njegovu potrebu za samoćom i naslućivala je koliko je bolno za njega da bude u društvu drugih. Nikad ga nije uznemiravala kad bi se ućutao i mirno bi sačekala da ponovo poželi da priča. Nije znala kako se to desilo, ali joj je bilo jasno da je kao dete pretrpeo traumatu. I umesto da pusti ranu da zaraste, odlučio je da se osami kako ne bi bio ponovo povređen. Sagrađio je kilometarske zidove oko sebe. Ideja da bi mogla da pokuša da savlada te zidine bila joj je primamljiva, ali nešto joj je govorilo da to nikom ne bi pošlo za rukom.

„Došao sam u Francusku šest meseci nakon nesreće. Nisam mogao da podnesem što su svi znali za nju i stalno mi govorili koliko im je žao, iako sam siguran da me većina njih jeste krivila. Ovde niko nije znao za to. Bilo je lakše otići i početi iz početka nego gledati u njihovim očima sopstvenu krivicu. Kupio sam zamak i ostao. Ovde mi mnogo više odgovara. Tamo nemam više čemu da se vratim. Roditelji su mi preminuli još pre nesreće. Živeo sam u njihovoj kući punoj duhova. Prodao sam je nakon što sam kupio zamak. Nekada je prošlost bolje ostaviti iza sebe. Ovde nemam loših uspomena.“ Ali nije imao ni lepih. Jedino što je sad imao je mir, što je, po njenom mišljenju, bilo nedovoljno. Bio je previše mlad da odustane od života. I

pitala se u kom tačno trenutku je odustao, dok je još bio dečak ili kasnije. „Mislim da ne bih bio dobar u braku. Nikad mi nije falio u životu. Uopšte, sama ideja braka me plaši. Osećam se sigurno kad sam sâm.“ Tada joj se osmehnuo, a ona je pomislila kako ima nečeg bolno dirljivog u njegovoj samonametnutoj samoći, bežanju od prošlosti i devojke za koju je mislio da ju je ubio, kao i nesrećnog detinjstva. „A šta je s tobom“, pitao ju je, „nemaš dečka koji te čeka kod kuće da završiš godinu u Parizu? Ili nekog dečka ovde koji će patiti za tobom kad odeš?“ Odmahnula je glavom na oba pitanja. A onda ga je zainteresovala nešto drugo. „Jesi li nevina?“ I na to pitanje je odgovorila odmahnuvši glavom. Sada se već osećao dovoljno komotno da joj postavi takvo pitanje, a ona je želela da bude iskrena s njim. Nije je dalje ispitivao o tome.

„Napravila sam jednu grešku kad sam imala petnaest godina. Od tad sam bila dobra. Naučila sam koju cenu plaćaš kad uradiš neku glupost. Veliku glupost. Ne želim da ponovim istu grešku.“

„Jednog dana ćeš morati“, rekao je, „ili ćeš završiti sama kao ja.“ Oboje su na neki način bili ranjene duše. Osmehnuo joj se dok su ležali na plaži u kupaćim kostimima posle dugog plivanja. Oboje su bili dobri plivači.

„Sledećeg puta će morati da bude onako kako je ispravno. U protivnom svi završe povređeni“, rekla je, a on klimnuo glavom.

„Izgledaš tako mlado i nevino, mislio sam da si verovatno devica.“

„Nisam toliko nevina koliko izgledam.“ Pogledala ga je znački, na šta se on nasmejao.

„Nisam baš ni *femme fatale*. Ljudi iz galerije sad već sigurno misle da imamo burnu aferu. Zanimljivo je to. Stvari nikad nisu onakve kakvim se čine.“ Nagnuo se ka njoj kao da želi da je poljubi, ali nije, a ona se zapitala hoće li ikada to uraditi. Živeo je okružen zidinama koje je sâm podigao oko sebe, a njoj

je dopustio da zađe unutar njih više nego bilo kome drugom za proteklih dvadeset godina, otkako je bio s Konsuelo, ali videla je kako se plaši da pusti nekoga da mu se previše približi. Bio je poput divlje životinje, teško ranjene pretrpljenim gubitkom, lošim spletom okolnosti i okrutnošću roditelja u detinjstvu. Nije izneo nikakvih dodatnih detalja o roditeljima, ali rezultati su bili više nego očigledni, sudeći po životu u osami koji je izabrao umesto braka i dece.

Jun se pretvorio u jul, u kom je usledilo još poseta, još slika, još ručkova na terasi i večera u intimnoj atmosferi. Batler se sad već navikao na njene posete i dočekivao ju je bezizražajnog lica, što je bio napredak. Nije bio siguran zašto dolazi i bio je podozriv prema njoj, ali mogao je jasno da vidi da njegov poslodavac uživa u njenom društvu, a mogao je da vidi i zašto. Izabela je bila ljupka devojka, ili je bar tako izgledala, i prihvatala je Patnama sa svim njegovim ožiljcima i ograničenjima. Nikad nije tražila od njega više nego što je on želeo ili osećao da može da dâ. Osećao se sigurno pored nje.

Bili su već poslednji dani jula kad ga je podsetila da odlazi za nedelju dana i da se vraća u Njuport, kako bi provela avgust sa ocem pre nego što krene na fakultet u septembru. Patnam je dugo ćutao nakon što mu je to saopštila, kao da donosi neku tešku odluku i rve se sa svojim demonima. Onda je konačno progovorio.

„Šta ako bih te pozvao da ostaneš? Da li bi ostala? Ne zauvek“, pojasnio je odmah, ne želeći da je dovede u zabludu. Previše mu se dopadala da bi joj to uradio. Štaviše, zaljubio se u nju, ali to nije želeo da prizna ni njoj ni sebi. „Mislim na još jedan mesec, dok ne budeš morala da se vratiš u Njujork na fakultet. Mogla bi da budeš ovde kod mene u zamku.“ Ovo je bila neistražena teritorija za njega, a i za nju. Nikad ranije nije uradio tako nešto, a njih dvoje se nikad nisu ni poljubili. Izgledala je zbunjeno.

„Kao prijatelj?“ pitala ga je želeći da zna kako je on to doživljavao i šta je tačno mislio.

„Ne baš“, rekao je dok su sedeli na terasi na mesečini posle večere. Marsel im je tu poslužio kafu. Rekavši to, Patnam se nagnuo i poljubio je. Žudan poljubac nosio je sve emocije koje su oboje osećali u poslednja dva meseca, ali ih nisu izrazili. Uzvratila je istom merom, posle čega su brane popustile i oboje su bili preplavljeni emocijama koje su ih gurnule jedno ka drugom. Prošao je dug trenutak dok se nije odmakao od nje s nežnim izrazom lica. „Kao ljubavnica, ne samo prijatelj“, rekao je blago i ponovo je poljubio. Njegova blaga priroda bila je u kontrastu sa silinom njegove strasti. Nije očekivala da će biti toliko vatren, i do kraja drugog poljupca znala je odgovor na njegovo pitanje.

„Ako želiš, ostaću“, rekla je promuklo dok je on jedva uspevao da drži ruke do sebe.

„Želeo sam to da uradim još od prvog dana kad si došla ovde pre dva meseca, ali nisam želeo da te uplašim, a ni sebe.“

„Ne plašim te se, Patname“, šaputala mu je na mesečini. „Volim te. Volim te skoro od prvog dana.“

„I ja tebe volim. Ali želim da budem iskren s tobom. Nikad nećemo imati zajednički život. I koliko god da te volim, nikad se neću oženiti tobom i neću te pitati da ostaneš. Ne mogu. Previše sam oštećen. Deo mene nedostaje, nešto je u meni umrlo u toj nesreći, a nešto još i pre toga. Ili možda nikad nisam ni posedovao taj deo koji u ljudima budi želju da budu s nekim. Uvek sam bio drugačiji, čak i kao dete. Potrebno mi je da budem sâm. Ne želim da te razočaram. Sa mnom nema budućnosti, ovo je sve što imam da dam. Mesec dana zajedno sad, posle čega ćeš morati da ideš. Možeš li da se pomiriš s tim, Izabela, a da ne završiš slomljenog srca?“

„Mogu da se pomirim s tim“, rekla je meko, iako mu jednim delom nije verovala i pitala se da li će se jednog dana, nakon što je ponovo spoznao toplinu ljubavi, predomisliti. Međutim, njegove rane su sezale mnogo dublje nego što je ona pretpostavljala.

„Onda dođi i ostani. Napusti sobu u gradu i budi kod mene dok ne odeš. Nemoj ništa da pričaš u galeriji.“ Galerija se ionako zatvarala u avgustu, zbog čega je njena praksa i trajala do kraja jula. „Šta ćeš reći ocu?“

„Smisliću nešto, kao na primer, da su mi tražili da ostanem i tokom avgusta kao deo neophodnog osoblja. Razumeće. Nikad me ne sprečava da radim ono što želim, pogotovo ako je zarad učenja ili sticanja iskustva koje će mi dobro doći za rezime kasnije.“ Nikad nije lagala oca, ali ovog puta je bila spremna na to zbog Patnama. Za njega bi uradila bilo šta. On je osećao potrebu za njom, a ona je osećala želju za njim.

Tri dana kasnije stigla je vozom noseći dve torbe. Knjige je poslala kući u Njuport, a s njima i nekoliko uspomena na godinu dana u Parizu. Patnam ju je pokupio na stanici u svom srebrnom rols-rojsu, a kad su stigli, Marsel je izgledao zapanjeno. Patnam mu nije rekao da će se useliti na mesec dana, ali je zatražio od Marsela da odnese njene stvari u jedan od gostinskih apartmana kako bi imala malo više prostora za sebe, iako će biti s njim u njegovoj sobi. Otvorila je kapke na prozorima, rastresla jastuke, aranžirala cveće iz bašte u nekoliko vaza i rasporedila ih po sobama koje je koristio, od početka uveseljavajući kuću svojim prisustvom. Čak bi se i Marsel s vremena na vreme osmehnuo.

Tih mesec dana koje su proveli zajedno u zamku bilo je savršeno, kako su se oboje i nadali da će biti. Zajedno su plivali, išli u šetnje, sanjarili, jedrili njegovim čamcem. Išli su u duge vožnje po prirodi, ležali na plaži ispod njegove kuće, i vodili ljubav čitavu noć dok ne bi zaspali jedno drugom u naručju.

Nije bila devica, kao što je rekla, ali nije bila ni iskusna, i on ju je učio čarima vođenja ljubavi kao da ih prvi put i sâm otkriva.

Osećala se potpuno komotno pored njega, zasmejala ga je kao što ga niko nije zasmjavao godinama, pretvarala je njegova jutra u nešto veličanstveno i njegove noći u izlive strasti. Marsel se sada osmehivao kad bi je video, znajući koliko je njegovog poslodavca činila srećnim. Bio je promenjen čovek, ili je barem tako izgledalo. Bolje je upoznala Patnama sad kad je živela s njim. Posvećivao je mnogo vremena čitanju i bio je dobro upućen u brojne različite teme. Iako nije mogao da trpi prisustvo drugih ljudi, duboko je saosećao s manje privilegovanima od njega i davao je velike svote novca u humanitarne svrhe, pogotovo u one koje su se odnosile na decu i mlade ljude, kao i na populacije koje žive u krajnjem siromaštvu. Dao je dovoljno novca da nahrani čitava sela u zemljama trećeg sveta i da poboljša njihove uslove života. Neke od tih stvari je objasnio Izabeli, što ju je u velikoj meri impresioniralo. Bio je dobar čovek, posvećen tome da doprinese svetu na pozitivan način bez uzimanja zasluga. Nikada nije radio, ali je sâm upravljao svojim investicijama kao i mnogim dobrotvornim ulaganjima.

Kako se avgust približavao kraju oboje su bili na udaru realnosti. Ona je obećala ocu da će biti kući za vikend pre Praznika rada, dok je on ostao dosledan onome što je rekao na početku i nije je pitao da ostane. Ona se donekle nadala da će je pitati ili da će toliko patiti kad ona ode da će je moliti da se vrati, ali on je bio iskren kad je pričao o sebi. Želeo je da provede mesec dana s njom, ne više od toga.

Poslednje večer koje su proveli zajedno držao ju je u naručju i plakao. „Ne želim da odeš“, rekao je takvim glasom od kog joj se srce cepalo, „ali ne mogu da tražim od tebe da ostaneš.“

Znam da ne mogu, a i samo bih te razočarao. U nekom trenutku moram da se vratim u svoju pećinu.“

„Mogu da čekam“, rekla je i sama u suzama.

„Nemoj. Ne želim nikako da to radiš. Ti pripadaš ovom svetu, Izabela, ja ne pripadam. Ne mogu. Ti si mlada i puna života. Zaslužuješ sve što život ima da ti ponudi, sve dobre stvari. Ali sve što ti je potrebno i sve što treba da imaš – ja ne mogu da uradim ili da budem. Nikad neću zaboraviti ovih nekoliko meseci s tobom, i uvek ću te voleti... ali ne možeš da ostaneš. Na kraju bi me zamrzela.“

„Nikada te neću mrzeti, Pate. Volim te takvog kakav si.“ Mislila je to što je rekla.

„Onda moraš da odeš sutra, da se ne osvrćeš, da ne tražiš više, da ne pokušavaš da ostaneš. Moje srce ide s tobom. Već si dobila ono najbolje od mene, nemam više ništa u sebi što bih dao osim ovoga što si dobila.“

„Dovoljno je“, rekla je, i u tom trenutku to je i mislila, iako je duboko u sebi želela više, baš kao što je on znao da će želeti. Ali volela ga je dovoljno da poštuje njegove želje i da ode.

Sa suzama u očima se sledećeg dana opraštala s Marselom, koji je natmureno nosio njene torbe do kola.

„Nedostajacete nam, *mademoiselle*“, rekao je smrknuto i mahao dok ih je gledao kako se udaljavaju kolima. Patnam ju je odvezao na stanicu, gde ju je zagrlio tako čvrsto da je jedva mogla da diše, rekao joj je da je voli i pomogao joj da se ukrca s torbama. Stajao je na peronu mašući dokle god je mogla da ga vidi. Kad je stigla u Pariz, autobusom se prevezla do aerodroma. Na aerodromu se osećala izgubljeno, srce joj se cepalo što odlazi, baš kako se on plašio da će biti. Ali odlazila je, baš kako mu je obećala. Nazvala ga je sa aerodroma, ali Marsel je rekao da je otišao u jedrilici i ponovo joj poželeo srećan put. Ukrcala se na let za Boston ošamućena od ljubavi koju je osećala prema

Patnamu, od tri meseca koja je provela s njim, a posebno od poslednjeg meseca koji su proveli živeći zajedno. Ali baš kako ju je upozorio na početku, njihov san se završio. Patnam je bio čovek od reči.